# *ЗАКОН УКРАЇНИ*

# Про основи національного спротиву

**(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 41, ст.339)**

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами*
№ 2024-IX від 27.01.2022*, ВВР, 2023, № 14, ст.35*
№ 2170-IX від 01.04.2022*, ВВР, 2023, № 16, ст.65*
№ 2237-IX від 03.05.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022*, ВВР, 2023, №№ 47-50, ст.120*
№ 3022-IX від 10.04.2023*, ВВР, 2023, № 65, ст.225*
№ 3724-IX від 22.05.2024*, ВВР, 2024, № 31, ст.229*
№ 4068-IX від 20.11.2024*, ВВР, 2025, № 17, ст.44*
№ 4331-IX від 26.03.2025*, ВВР, 2025, № 34, ст.132*
№ 4826-IX від 25.03.2026*}*

*{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}*

Цей Закон визначає правові та організаційні засади національного спротиву, основи його підготовки та ведення, завдання і повноваження сил безпеки та сил оборони та інших визначених цим Законом суб’єктів з питань підготовки і ведення національного спротиву.

## Розділ I
## ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

**Стаття 1.** Визначення основних термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) доброволець територіальної оборони - громадянин України або іноземець чи особа без громадянства, який перебуває в Україні на законних підставах протягом останніх п’яти років та на добровільній основі зарахований до добровольчого формування територіальної громади;

*{Пункт 1 частини першої статті 1 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

2) добровольче формування територіальної громади - воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони;

*{Пункт 2 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

3) зона територіальної оборони - частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної військово-сухопутної зони та межі якої збігаються з адміністративними межами Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя;

4) керівник зони територіальної оборони - Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голова обласної державної адміністрації, голова Київської, Севастопольської міської державної адміністрації (керівник відповідної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення);

5) керівник району територіальної оборони - голова районної державної адміністрації (керівник районної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення);

6) керівник штабу зони територіальної оборони - командир бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

7) керівник штабу району територіальної оборони - командир батальйону Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

8) національний спротив - комплекс заходів, які організовуються та здійснюються шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсічі агресії;

*{Пункт 8 частини першої статті 1 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

9) органи управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, - Генеральний штаб Збройних Сил України, Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України, регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України, органи управління інших складових сил безпеки та сил оборони, у підпорядкуванні яких перебувають сили і засоби, що сплановані та/або залучаються до виконання завдань територіальної оборони, штаби зон (районів) територіальної оборони;

$9^{1}$) підрозділ національного спротиву - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурний підрозділ обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації або відповідної військово-цивільної чи військової адміністрації (в разі її утворення), до компетенції яких належить здійснення діяльності у сфері національного спротиву;

*{Частину першу статті 1 доповнено пунктом $9^{1}$ згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

9²) спеціально-бойова діяльність - вид діяльності підрозділів Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, що полягає у підготовці та проведенні організаційних і спеціально-бойових заходів з метою виконання покладених завдань та реалізації визначених законом повноважень у сфері руху опору;

*{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 9² згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

10) підготовка громадян України до національного спротиву - сукупність заходів, які здійснюються державними органами, органами місцевого самоврядування, закладами освіти незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, інститутами громадянського суспільства та іншими суб'єктами національного спротиву відповідно до розділу IV цього Закону з метою формування національно-патріотичної та оборонної свідомості, стійкої мотивації, набуття ними знань та практичних умінь і навичок, необхідних для захисту Вітчизни, суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України;

*{Пункт 10 частини першої статті 1 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

10¹) центр підготовки громадян до національного спротиву - республіканський Автономної Республіки Крим, обласний, Київський та Севастопольський міський заклад, що здійснює підготовку громадян України до національного спротиву;

*{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

11) район територіальної оборони - частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної зони територіальної оборони України та межі якої збігаються з адміністративними межами району у складі Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя;

12) рух опору - комплекс заходів асиметричного характеру, що організовуються і координуються Силами спеціальних операцій Збройних Сил України у взаємодії з іншими силами безпеки та силами оборони із залученням цивільних осіб з метою сприяння відновленню державного суверенітету і територіальної цілісності;

*{Пункт 12 частини першої статті 1 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

13) сили і засоби, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, - визначені планувальними документами територіальної оборони сили і засоби сил безпеки та сил оборони;

14) сили руху опору - органи військового управління, інші органи управління, військові частини (підрозділи) сил безпеки та сил оборони, їх посадові особи, які забезпечують організацію, підготовку, підтримання та ведення руху опору, а також цивільні особи, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору;

*{Пункт 14 частини першої статті 1 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

14¹) засоби руху опору - сукупність матеріальних, фінансових, технічних, інформаційних та інших ресурсів, будівель, споруд, приміщень, транспортних засобів, інформаційних систем і баз даних, озброєння, боєприпасів, військової та спеціальної

техніки, спеціальних технічних засобів, іншого майна, коштів у національній та іноземних валютах, а також засоби і структури прикриття, що використовуються відповідно до законодавства для організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору;

*{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 14[1] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

15) Сили територіальної оборони Збройних Сил України - окремий рід сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони;

16) територіальна оборона - система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій;

17) штаб зони територіальної оборони - постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідної зони територіальної оборони, який підпорядкований керівнику зони територіальної оборони;

18) штаб району територіальної оборони - постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідного району територіальної оборони, який підпорядкований керівнику району територіальної оборони.

2. Інші терміни в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в інших законах України.

**Стаття 2.** Правова основа національного спротиву

1. Правову основу національного спротиву становлять Конституція України, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти.

## Розділ II
## ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

**Стаття 3.** Склад, мета і завдання національного спротиву

1. Складовими національного спротиву є територіальна оборона, рух опору та підготовка громадян України до національного спротиву.

2. Метою національного спротиву є підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву.

Цивільно-військове співробітництво виступає ефективним елементом досягнення мети національного спротиву.

*{Частину другу статті 3 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 4068-IX від 20.11.2024}*

3. Завданнями територіальної оборони є:

1) своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості;

*{Пункт 1 частини третьої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

2) участь у посиленні охорони та захисті державного кордону;

3) участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;

4) участь у підготовці громадян України до національного спротиву;

5) участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;

6) участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення, районного у містах рад, сільських, селищних, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

7) забезпечення умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;

8) участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій;

9) участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах;

10) участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;

11) участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

12) участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника);

13) участь у наданні населенню правничих послуг у порядку, передбаченому Законом України "Про безоплатну правничу допомогу".

*{Частину третю статті 3 доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}*

4. Основними завданнями руху опору є:

1) формування осередків руху опору та набуття ними відповідних спроможностей;

2) підготовка території України до ведення руху опору;

3) створення та накопичення запасів засобів руху опору;

4) збір, обробка та доведення розвідувальних відомостей (даних);

5) перешкоджання діям військ (сил) агресора (противника);

6) протидія окупаційній владі агресора (противника) та їхнім пособникам;

7) протидія використанню противником місцевих ресурсів;

8) сприяння спротиву населення України окупаційній владі та/або військам (силам) агресора (противника);

9) сприяння угрупованням військ (сил) сил оборони та силам безпеки у виконанні ними визначених завдань під час відсічі збройної агресії проти України.

*{Частина четверта статті 3 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

5. Основні завдання підготовки громадян України до національного спротиву:

1) сприяння набуттю громадянами України знань, практичних умінь та навичок, готовності та здатності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України;

2) зміцнення у громадян України громадянської ідентичності на основі національних цінностей України;

3) формування у громадян України базових знань, вмінь та готовності стати до лав Збройних Сил України та інших формувань сектору безпеки і оборони;

4) підготовка населення до умов життєдіяльності в районах ведення воєнних (бойових) дій та на тимчасово окупованій території, у тому числі в інтересах руху опору;

5) навчання населення поведінці та діям під час виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної з наслідками воєнних дій.

*{Частина п'ята статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4331-IX від 26.03.2025; в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

**Стаття 4.** Основи побудови територіальної оборони

1. Територіальна оборона ґрунтується на принципах територіальності, масовості, мінімального часу на розгортання та приведення підрозділів територіальної оборони у готовність до дій, єдиноначальності, централізації управління та децентралізації і контрольованої автономності застосування сил і засобів територіальної оборони, активності, рішучості та безперервності ведення територіальної оборони, наполегливості у досягненні мети територіальної оборони, узгодженого, спільного застосування сил і засобів, залучених до ведення територіальної оборони, безперервності взаємодії сил і засобів територіальної оборони, всебічного врахування і повного використання моральних та психологічних факторів.

Територіальна оборона складається з військової, цивільної та військово-цивільної складових.

2. Військова складова територіальної оборони включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони.

Провідна роль в організації та виконанні завдань територіальної оборони належить Силам територіальної оборони Збройних Сил України, до яких належать:

1) Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

3) бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

4) батальйони зі складу бригад Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

До виконання завдань територіальної оборони та здійснення заходів підтримки і забезпечення територіальної оборони за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України можуть залучатися інші сили і засоби Збройних Сил України.

Склад сил і засобів сил безпеки та сил оборони, що залучаються до територіальної оборони, визначається Головнокомандувачем Збройних Сил України за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

3. Цивільна складова територіальної оборони включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до територіальної оборони.

4. Військово-цивільна складова територіальної оборони включає штаби зон (районів) територіальної оборони та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до територіальної оборони.

5. Для організації підготовки, підтримки, забезпечення та виконання завдань територіальної оборони на постійній основі функціонують:

1) в органах управління сил безпеки та сил оборони, місцевих органах виконавчої влади - відповідні структурні підрозділи з питань територіальної оборони;

2) у Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській, Севастопольській міських державних адміністраціях (відповідних військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) - штаби зон територіальної оборони;

3) у районних державних адміністраціях (районних військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) - штаби районів територіальної оборони.

6. В основу побудови територіальної оборони закладається територіально-зональний принцип з урахуванням військово-адміністративного поділу території України.

**Стаття 5.** Основи побудови руху опору

1. Заходи з організації, планування і підготовки руху опору здійснюються в мирний час та особливий період.

Ведення руху опору здійснюється з настанням особливого періоду на тимчасово окупованій території України, території України, яка захоплена агресором (противником) під час збройної агресії проти України.

2. Провідна роль в організації, підготовці, підтримці та веденні руху опору належить Силам спеціальних операцій Збройних Сил України.

*{Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

3. До організації, підготовки, підтримання та виконання завдань руху опору за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України залучаються інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

4. Форми, методи і засоби виконання завдань руху опору визначаються законодавством України, актами Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Інформація про форми, методи і засоби виконання завдань руху опору, про взаємодію Сил спеціальних операцій Збройних Сил України з іншими силами і засобами руху опору належить до таємної інформації та підлягає віднесенню у встановленому законом порядку до державної таємниці.

*{Статтю 5 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

5. Військовослужбовці, працівники правоохоронних органів та інші особи, які залучаються до заходів з організації, підготовки, підтримання та виконання завдань руху опору, на час проведення таких заходів підпорядковуються Командувачу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, рішення якого є обов'язковими до виконання.

*{Статтю 5 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

**Стаття 6.** Основи підготовки громадян України до національного спротиву

1. Основою підготовки громадян України до національного спротиву є комплекс теоретичних і практичних заходів, спрямованих на формування необхідних знань, умінь і навичок для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

2. Підготовка громадян України до національного спротиву організовується Міністерством оборони України у взаємодії з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, Силами територіальної оборони Збройних Сил України, Силами спеціальних операцій Збройних Сил України, закладами фізичної культури і спорту, закладами освіти незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, інститутами громадянського суспільства у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Підготовка громадян України до національного спротиву проводиться в центрах підготовки громадян до національного спротиву за програмами, розробленими Міністерством оборони України. Порядок створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Практичні заняття проводяться з метою набуття навичок ведення вогню зі стрілецької зброї, мінної безпеки, домедичної допомоги та інших умінь і навичок, передбачених програмами підготовки громадян України до національного спротиву. Заняття проводяться на полігонах Збройних Сил України, на базі майна Товариства сприяння обороні України, інших складових сил безпеки та сил оборони, а також на стрільбищах, у тирах, стендах та на інтерактивних тренажерах незалежно від форми власності - за сприяння місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, інших державних органів та організацій (за необхідності) з обов'язковим дотриманням правил безпеки поводження зі зброєю та боєприпасами.

4. До проведення заходів підготовки громадян України до національного спротиву залучаються ветерани війни, заклади освіти незалежно від форми власності, заклади фізичної культури і спорту, громадські об'єднання та інші інститути громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на сприяння забезпеченню національної безпеки і оборони та військово-патріотичного виховання, за умови дотримання вимог законодавства України.

5. Під час організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву не допускаються будь-які форми дискримінації, у тому числі за ознакою статі.

6. Під час здійснення заходів підготовки громадян України до національного спротиву використовується державне, комунальне майно, майно закладів освіти, закладів фізичної культури і спорту, Товариства сприяння обороні України, інших громадських організацій та інше майно на підставах та в порядку, визначених законом.

*{Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3724-IX від 22.05.2024; в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

**Стаття 6[1].** Порядок функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву

1. Центри підготовки громадян до національного спротиву утворюються для проведення навчальних заходів, спрямованих на формування у громадян України національно-патріотичної свідомості та громадянської стійкості, готовності та здатності виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

2. Центри підготовки громадян до національного спротиву утворюються та функціонують як республіканський Автономної Республіки Крим, обласний, Київський та Севастопольський міські центри.

3. Центри підготовки громадян до національного спротиву утворюються (реорганізуються) та ліквідуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

4. Для розміщення центрів підготовки громадян до національного спротиву та їх філій в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць використовується інфраструктура органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших установ та організацій.

5. Орган, що є засновником центру підготовки громадян до національного спротиву (далі - орган-засновник), зобов’язаний забезпечити його фінансування в обсязі витрат, необхідних для його повноцінного функціонування та розвитку:

1) оплати праці та виплати нарахувань на заробітну плату;

2) матеріально-технічного оснащення;

3) утримання або оренди приміщень та оплати комунальних послуг і страхування майна;

4) закупівлі, експлуатації (використання), обслуговування та зберігання зброї, макетів, навчальної зброї, тренажерних комплексів, навчального медичного обладнання, засобів цивільного захисту та інших предметів, необхідних для проведення тренувань і навчань.

6. Центри підготовки громадян до національного спротиву можуть за погодженням з підрозділом національного спротиву та в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, відкривати стрілецькі тири, стрільбища та стенди, забезпечувати їх функціонування та використовувати у них вогнепальну зброю та боєприпаси до неї, необхідні для виконання практичних вправ із стрільби.

Придбання, зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї та боєприпасів до неї центрами підготовки громадян до національного спротиву здійснюються за погодженням з підрозділом національного спротиву в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України.

7. Центри підготовки громадян до національного спротиву можуть укладати з юридичними особами, фізичними особами - підприємцями, які здійснюють господарську діяльність з функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ та мисливсько-спортивних стендів та є функціонуючими об’єктами дозвільної системи органів внутрішніх справ, договори про надання послуг у сфері підготовки громадян України до національного спротиву та планувати заходи підготовки з використанням їх об’єктів матеріально-технічної бази. Такі юридичні особи, фізичні особи - підприємці, за умови наявності чинного договору, передбаченого цією частиною, мають право на використання, придбання, перевезення та зберігання для цих потреб вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, що передбачені програмою підготовки громадян України до національного спротиву в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України.

У разі припинення діяльності, закриття об’єкта дозвільної системи органів внутрішніх справ, розірвання договору про надання послуг у сфері підготовки громадян України до національного спротиву або припинення його дії зазначені у цій частині юридичні особи, фізичні особи - підприємці втрачають право на використання та зберігання вогнепальної зброї воєнних зразків, що не має іншого цільового призначення (зокрема не призначена для спорту, полювання), і боєприпасів до неї та зобов’язані здати її до Національної поліції України або відчужити її суб’єкту господарювання, який має законодавче право на використання такої зброї у встановленому законодавством порядку. Вогнепальна зброя, призначена для спорту та полювання, і боєприпаси до неї зберігаються та використовуються відповідно до законодавства.

8. Вимоги безпеки для стрілецьких тирів, стрільбищ та стендів, що здійснюють діяльність у сфері підготовки громадян України до національного спротиву,

встановлюються Міністерством внутрішніх справ України та поширюються на юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців, які мають чинний договір із центром підготовки громадян до національного спротиву про надання послуг у сфері підготовки громадян України до національного спротиву.

9. Керівник центру підготовки громадян до національного спротиву щороку у строки, визначені органом-засновником, подає на розгляд цього органу обґрунтований бюджет на наступний рік з відповідними розрахунками. Скорочення бюджету можливе за умови збереження здатності відповідного центру виконувати вимоги, визначені цим Законом.

10. Фінансування діяльності центрів підготовки громадян до національного спротиву здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів та Державного бюджету України.

Центри підготовки громадян до національного спротиву можуть отримувати додаткове фінансування з інших джерел, не заборонених законодавством.

*{Закон доповнено статтею 6¹ згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

**Стаття 6².** Підготовка здобувачів освіти до національного спротиву

*{Установити, що підготовка громадян України до національного спротиву для здобувачів фахової передвищої, вищої освіти за денною або дуальною формою здобуття освіти, передбачена статтею 6² цього Закону, розпочинається з 1 жовтня 2026 року}*

1. Підготовка здобувачів освіти до національного спротиву проводиться з метою набуття громадянами України готовності та здатності виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, військово-патріотичного виховання громадян України, підготовки населення до умов життєдіяльності в районах ведення воєнних (бойових) дій.

2. Підготовка здобувачів освіти до національного спротиву проводиться у закладах освіти всіх форм власності, крім закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, які здійснюють на певних рівнях освіти підготовку курсантів для подальшої служби на посадах офіцерського, сержантського і старшинського складу з метою задоволення потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, розвідувальних органів України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону.

Для проведення підготовки до національного спротиву залучаються сили безпеки, сили оборони, сили цивільного захисту, громадські об'єднання, що добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України.

3. Організація і проведення підготовки здобувачів освіти до національного спротиву покладаються на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, спільно з Міністерством оборони України та іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, у сфері управління яких є заклади освіти, та з іншими засновниками.

4. Підготовка здобувачів освіти до національного спротиву розпочинається на третьому рівні повної загальної середньої освіти та проводиться у закладах загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, шляхом вивчення навчального предмета "Захист України" та здійснення заходів, спрямованих на військово-патріотичне виховання молоді. Програма навчального предмета "Захист України" розробляється та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, за погодженням з Міністерством оборони України.

5. Продовження підготовки здобувачів освіти до національного спротиву реалізується шляхом вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву".

Навчальна дисципліна "Основи національного спротиву" включається до освітніх програм і навчальних планів закладів освіти всіх форм власності, в яких громадяни України за денною або дуальною формами здобувають фахову передвищу освіту або ступінь вищої освіти бакалавра (магістра медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямування), крім освітніх програм та навчальних планів підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, закладів фахової передвищої військової освіти.

Типова програма навчальної дисципліни "Основи національного спротиву" розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, за погодженням з Міністерством оборони України. Забезпечення закладів освіти матеріальними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву", здійснюється в порядку, визначеному законодавством України.

6. Вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву" в закладах освіти всіх форм власності організовується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, спільно з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, у сфері управління яких є заклади освіти, та з іншими засновниками.

Особливості організації вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву" в закладах освіти із специфічними умовами навчання визначаються цим Законом та нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, у сфері управління яких є такі заклади освіти.

Практичні заняття з набуття навичок ведення вогню зі стрілецької зброї та інших вмінь, передбачених програмами підготовки до національного спротиву, проводяться за територіальним принципом на полігонній базі вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, навчальних частин (центрів), військових частин Збройних Сил України, інших складових сил безпеки і сил оборони та на інших сертифікованих стрільбищах, у тирах та на інтерактивних тренажерах з дотриманням правил безпеки під час поводження із зброєю та боєприпасами. Проведення практичних стрільб, виконання вогневих вправ та використання стрілецької зброї і боєприпасів здійснюються відповідно до вимог, передбачених Типовою програмою навчальної дисципліни "Основи національного спротиву".

7. Здобувачі освіти, які належать до діючих згідно з законодавством України релігійних організацій, віровчення яких не допускає користуватися зброєю, можуть замінити вивчення складових навчальної дисципліни "Основи національного спротиву", пов’язаних із застосуванням і використанням зброї, іншими складовими, що не суперечать їх віровченню.

Здобувачі освіти, які є особами з інвалідністю або які частково втратили працездатність без встановлення інвалідності, за їх заявою та згідно з підтвердними документами закладів охорони здоров’я звільняються від практичних занять навчальної дисципліни "Основи національного спротиву", що наносять шкоду їх фізичному стану або стану здоров’я.

Результати вивчення такими здобувачами освіти навчальної дисципліни "Основи національного спротиву" визначаються результатами підсумкового контролю за складовими дисципліни, які вони опанували виходячи з власного віровчення та стану здоров’я.

8. Від вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву" у закладах освіти всіх форм власності звільняються здобувачі освіти, які:

проходили військову службу;

успішно вивчили цю навчальну дисципліну під час попереднього здобуття фахової передвищої або вищої освіти;

мають документ про проходження базової загальновійськової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності;

здобувають освіту за формою, відмінною від денної або дуальної форми здобуття освіти;

проживають на тимчасово окупованій території України.

Зазначені здобувачі освіти мають можливість особистого вибору додаткових освітніх компонентів освітньої програми в обсязі, передбаченому для вивчення цієї навчальної дисципліни.

9. Неуспішне складання підсумкового контролю або відмова здобувача освіти від вивчення навчальної дисципліни "Основи національного спротиву", крім випадків, визначених частиною восьмою цієї статті, є підставою для відрахування здобувачів освіти із закладу освіти.

*{Закон доповнено статтею 6² згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

**Стаття 7.** Керівництво національним спротивом

1. Загальне керівництво національним спротивом здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України через Міністра оборони України.

2. Безпосереднє керівництво територіальною обороною здійснюється:

1) на всій території України - Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) у межах військово-сухопутної зони - керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

3) у межах зони територіальної оборони - керівником зони територіальної оборони через штаб зони територіальної оборони;

4) у межах району територіальної оборони - керівником району територіальної оборони через штаб району територіальної оборони.

3. Керівництво рухом опору здійснює Головнокомандувач Збройних Сил України через Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

4. Керівництво підготовкою громадян України до національного спротиву здійснюється Кабінетом Міністрів України через Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, сільських, селищних, міських голів.

*{Частина четверта статті 7 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

## Розділ III
## ФОРМУВАННЯ ТА КОМПЛЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ДОБРОВОЛЬЧИХ ФОРМУВАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА РУХУ ОПОРУ

**Стаття 8.** Формування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад

1. Військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України утворюються та функціонують:

1) у кожній зоні територіальної оборони та додатково в кожному місті, чисельність населення якого перевищує 900 тисяч мешканців, як бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) у кожному районі територіальної оборони та додатково в кожному адміністративному центрі області як батальйони Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

У зонах територіальної оборони, чисельність населення яких перевищує 2400000 мешканців, можуть утворюватися та функціонувати додаткові військові частини (підрозділи) Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Для розміщення військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць використовується інфраструктура (фонди) Збройних Сил України, а також інфраструктура (фонди) складових сил безпеки та сил оборони, органів місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Етапи і порядок створення та розвитку Сил територіальної оборони Збройних Сил України визначаються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

2. Добровольчі формування територіальних громад утворюються з урахуванням ресурсних та людських можливостей відповідних територіальних громад.

Загальна кількість та місця розташування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України за участю відповідних сільських, селищних, міських рад та затверджуються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Порядок утворення, комплектування, функціонування, підстави та порядок розформування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Положенням про добровольчі формування територіальних громад, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

*{Абзац третій частини другої статті 8 в редакції Закону № 2237-IX від 03.05.2022}*

Діяльність добровольчих формувань територіальних громад здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

У разі введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану всі добровольчі формування територіальних громад переходять в оперативне підпорядкування командирів відповідних військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

*{Частину другу статті 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

На час дії воєнного стану за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України добровольчі формування територіальних громад повністю або частково можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами визначеної зони територіальної оборони, а також направлятися до районів ведення воєнних (бойових) дій.

*{Частину другу статті 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляється та затверджується єдина символіка для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

**Стаття 9.** Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад

1. Комплектування органів військового управління, військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюється:

1) у мирний час - військовослужбовцями за контрактом та за призовом особами офіцерського складу;

2) в особливий період - військовослужбовцями за контрактом, за призовом особами офіцерського складу та територіальним резервом.

Громадяни України зараховуються до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

*{Частину першу статті 9 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 2170-IX від 01.04.2022}*

2. Комплектування добровольчих формувань територіальних громад здійснюється на добровільній основі відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

3. До складу добровольчих формувань територіальних громад зараховуються громадяни України, які відповідають вимогам, встановленим Положенням про добровольчі формування територіальних громад, пройшли медичний, професійний та психологічний відбір і підписали контракт добровольця територіальної оборони. Громадяни України зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу добровольчих формувань територіальних громад також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

*{Абзац перший частини третьої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2170-IX від 01.04.2022}*

На громадян України, зарахованих до складу добровольчих формувань територіальних громад, під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони поширюється дія статутів Збройних Сил України.

*{Частину третю статті 9 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

4. До складу добровольчих формувань територіальних громад не може бути зарахована особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за вчинення умисних злочинів.

5. Облік громадян України, які уклали контракт добровольця територіальної оборони, здійснюється територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки.

6. Основу добровольчих формувань територіальних громад складають громадяни України, які пройшли військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах.

7. Громадяни України, які не проходили військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах, зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад після складення ними присяги добровольця територіальної оборони.

8. Командири добровольчих формувань територіальних громад призначаються Командувачем Сил територіальної оборони Збройних Сил України за погодженням з Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України за поданням командира

військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України з найбільш підготовлених і вмотивованих членів добровольчих формувань територіальних громад.

9. Кандидати на посаду командирів добровольчих формувань територіальних громад проходять обов'язкову спеціальну перевірку в Службі безпеки України і Національній поліції України у порядку, визначеному законодавством України.

*{Частина дев'ята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

**Стаття 10.** Формування та комплектування руху опору

1. Порядок проведення відбору осіб, які виявили бажання стати учасниками руху опору, обліку таких осіб, заходи з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору визначаються Положенням про рух опору, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

*{Абзац перший частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

Для потреб комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та ведення національного спротиву можуть бути прийняті на службу у військовому резерві Збройних Сил України та інших військових формувань громадяни України, які не досягли граничного віку перебування на військовій службі і визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби за станом здоров'я за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час виконання обов'язків військової служби, у тому числі під час участі в антитерористичній операції та/або у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, що призвело до встановлення їм інвалідності, часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності (крім розумових, сенсорних, психологічних вад, розладів психіки, поведінки та інших захворювань, визначених Міністерством оборони України та іншими центральними органами виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями).

*{Частину першу статті 10 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

Перелік посад, що можуть бути заміщені такими особами, визначається Міністерством оборони України та іншими центральними органами виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями.

*{Частину першу статті 10 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

**Стаття 11.** Позапартійність національного спротиву

1. Діяльність політичних партій, включаючи ведення агітації та/або використання будь-яких предметів, на яких зображена символіка політичних партій, у системі національного спротиву заборонена.

## Розділ IV
## ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

**Стаття 12.** Повноваження Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади

1. Кабінет Міністрів України:

1) спрямовує і координує роботу центральних та інших органів виконавчої влади з питань національного спротиву;

2) затверджує перелік важливих об'єктів та комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, які підлягають охороні та обороні, порядок їх дообладнання та приймання під охорону;

3) затверджує Типове положення про штаб зони (району) територіальної оборони;

4) визначає порядок використання інфраструктури (фондів) Збройних Сил України, а також інфраструктури (фондів) складових сил безпеки та сил оборони, органів місцевого самоврядування для розміщення військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць;

5) визначає порядок організації та здійснення підготовки громадян України до національного спротиву;

*{Пункт 5 частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[1]) затверджує Порядок створення та функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[1] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[2]) затверджує Примірне положення про центр підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[2] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[3]) може здійснювати фінансування центрів підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[3] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[4]) здійснює у встановленому порядку передачу майна з державної в комунальну власність для підготовки громадян України до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[4] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[5]) схвалює Стратегію підготовки громадян України до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[5] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[6]) затверджує та забезпечує виконання Державної цільової програми підготовки громадян України до національного спротиву;

*{Частину першу статті 12 доповнено пунктом 5[6] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

6) здійснює керівництво підготовкою громадян України до національного спротиву;

7) затверджує Положення про добровольчі формування територіальних громад;

8) визначає Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони;

9) затверджує Положення про рух опору;

10) здійснює інші повноваження, визначені цим та іншими законами.

2. Міністерство оборони України:

1) забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національного спротиву;

2) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань національного спротиву;

3) організовує та забезпечує в межах відповідних видатків Міністерства оборони України належне фінансування і ресурсне забезпечення Сил територіальної оборони Збройних Сил України, Сил спеціальних операцій Збройних Сил України та заходів підготовки громадян України до національного спротиву;

4) забезпечує накопичення озброєння, військової, спеціальної техніки, інших матеріальних ресурсів у непорушному запасі та мобілізаційному резерві для виконання завдань територіальної оборони;

5) формує та вносить у встановленому порядку пропозиції щодо обсягів фінансового забезпечення національного спротиву.

3. Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки:

1) бере участь у реалізації державної політики з питань національного спротиву в частині підготовки здобувачів освіти до національного спротиву;

*{Пункт 1 частини третьої статті 12 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

2) організовує та здійснює реалізацію заходів з підготовки здобувачів освіти до національного спротиву;

*{Пункт 2 частини третьої статті 12 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

3) формує та вносить у встановленому порядку пропозиції щодо обсягів фінансового забезпечення заходів підготовки громадян України до національного спротиву.

4. Інші центральні органи виконавчої влади:

1) беруть участь у межах компетенції в реалізації державної політики з питань національного спротиву;

2) беруть участь у навчаннях (тренуваннях) з територіальної оборони, забезпечують участь у таких навчаннях (тренуваннях) підприємств, установ і організацій, які належать до сфери їх управління;

3) забезпечують виконання законів та інших нормативно-правових актів з питань національного спротиву.

**Стаття 13.** Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій

1. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні державні адміністрації (відповідні військово-цивільні або військові адміністрації у разі їх утворення):

1) беруть участь в організації та проведенні заходів національного спротиву;

2) беруть участь у створенні штабу зони (району) територіальної оборони, спрямуванні його діяльності та забезпеченні його функціонування;

3) беруть участь у створенні системи управління територіальної оборони в зоні (районі) територіальної оборони та підготовці громадян України до національного спротиву;

4) беруть участь у здійсненні заходів контролю за створенням, зберіганням та обслуговуванням запасів матеріально-технічних і сировинних ресурсів, передбачених для виконання завдань національного спротиву;

5) беруть участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони та підготовці громадян України до національного спротиву;

5[1]) здійснюють підготовку і внесення на розгляд Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної обласної, Київської, Севастопольської міської ради проектів рішень про утворення, реорганізацію та ліквідацію центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердження положення про центр підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 13 доповнено пунктом 5[1] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

5[2]) здійснюють підготовку і внесення на розгляд Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної обласної, Київської, Севастопольської міської ради пропозицій щодо призначення та звільнення керівників центрів підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 13 доповнено пунктом 5[2] згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

$5^{3}$) здійснюють контроль за ефективністю функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву та звітують у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

*{Частину першу статті 13 доповнено пунктом $5^{3}$ згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

$5^{4}$) можуть надавати нерухоме та рухоме майно для потреб центрів підготовки громадян до національного спротиву;

*{Частину першу статті 13 доповнено пунктом $5^{4}$ згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

6) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

**Стаття 14.** Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних та районних рад, сільських, селищних та міських рад

1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні та районні ради:

1) сприяють підготовці та виконанню завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період;

2) забезпечують у межах відповідних видатків місцевих бюджетів належне фінансування заходів територіальної оборони місцевого значення;

3) сприяють створенню добровольчих формувань територіальних громад;

4) забезпечують життєдіяльність населення і функціонування об’єктів у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

5) сприяють популяризації участі в заходах національного спротиву.

Крім питань, зазначених у пунктах 1-5 цієї частини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні ради приймають рішення про створення відповідних центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердження положення про центр підготовки громадян до національного спротиву, призначення і звільнення їх керівників, виділяють кошти на фінансування центрів підготовки громадян до національного спротиву та здійснюють контроль за ними.

2. Сільські, селищні та міські ради:

1) беруть участь у підготовці та виконанні завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період;

2) забезпечують у межах відповідних видатків місцевих бюджетів належне фінансування заходів національного спротиву місцевого значення та підготовки громадян України до національного спротиву;

3) сприяють створенню добровольчих формувань територіальних громад;

4) забезпечують життєдіяльність населення і функціонування об’єктів інфраструктури у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

5) сприяють популяризації участі в заходах національного спротиву;

6) виділяють кошти на фінансування філій центрів підготовки громадян до національного спротиву та здійснюють контроль за ними;

7) приймають рішення про виділення центрам підготовки громадян до національного спротиву земель, приміщень, навчальних матеріально-технічних засобів, забезпечують розміщення філій.

Крім питань, зазначених у пунктах 1-7 цієї частини, Київська, Севастопольська міські ради приймають рішення про створення відповідних центрів підготовки громадян до національного спротиву, затвердження положення про центр підготовки громадян до національного спротиву, призначення і звільнення їх керівників.

3. Сільський, селищний, міський голова:

1) сприяє підготовці територіальної громади та відповідної території до національного спротиву;

2) взаємодіє з питань територіальної оборони з органами державної влади, органами управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

3) сприяє створенню добровольчих формувань територіальних громад;

4) організовує виконання заходів підготовки до національного спротиву і відповідає за їх виконання.

*{Стаття 14 в редакції Закону № 4826-IX від 25.03.2026}*

**Стаття 15.** Повноваження органів військового управління Збройних Сил України

1. Генеральний штаб Збройних Сил України:

1) забезпечує реалізацію Головнокомандувачем Збройних Сил України повноважень щодо керівництва територіальною обороною та рухом опору;

2) організовує планування територіальної оборони в рамках стратегічного планування застосування Збройних Сил України, інших складових сил оборони;

3) здійснює в межах, визначених законодавством України, контроль за підготовкою та станом готовності сил і засобів, які сплановані до виконання завдань територіальної оборони;

4) розробляє та затверджує програми підготовки громадян України до національного спротиву та підготовки інструкторів з підготовки громадян України до національного спротиву.

*{Частину першу статті 15 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 4826-IX від 25.03.2026}*

2. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України:

1) організовує територіальну оборону в межах сухопутної території України;

2) розробляє проект Зведеного плану територіальної оборони України та бере участь у розробці проекту Стратегічного плану застосування Збройних Сил України та інших складових сил оборони;

3) готує пропозиції щодо концептуальних засад функціонування територіальної оборони, напрямів її розвитку;

4) готує пропозиції щодо визначення складу сил і засобів Збройних Сил України, інших сил і засобів сил безпеки та сил оборони, які залучатимуться до виконання завдань територіальної оборони;

5) забезпечує реалізацію Командувачем Сил територіальної оборони Збройних Сил України повноважень щодо організації та керівництва територіальною обороною;

6) організовує створення і забезпечення функціонування системи управління територіальною обороною та здійснює контроль за її станом;

7) організовує і координує інформаційно-аналітичну діяльність, необхідну для підготовки та ведення територіальної оборони;

8) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на підготовку і ведення територіальної оборони, розробляє прогнози її можливого розвитку;

9) розробляє та доводить до органів управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони, а в особливий період також до центральних і місцевих органів виконавчої влади, накази і директиви з питань територіальної оборони Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Головнокомандувача Збройних Сил України, Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України, організовує їх виконання і здійснює контроль за їх реалізацією;

10) визначає перелік військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад, які залучаються до посилення охорони та захисту сухопутних ділянок державного кордону України;

*{Пункт 10 частини другої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

11) узагальнює потребу в особовому складі, військовій, спеціальній та іншій техніці, озброєнні, боєприпасах, паливно-мастильних, інших матеріально-технічних, енергетичних, фінансових, інформаційних ресурсах, продовольстві, земельних ділянках, комунікаціях, фондах та майні, необхідних для розгортання (формування та доукомплектування) військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та сил і засобів, які сплановані та/або залучаються до виконання завдань територіальної оборони;

12) подає через Міністра оборони України у встановленому порядку Кабінету Міністрів України пропозиції щодо залучення міністерств та інших центральних органів виконавчої влади до навчань (тренувань) з територіальної оборони;

13) організовує проведення навчань (тренувань), оперативно-польових поїздок з територіальної оборони та підготовку громадян України до національного спротиву;

14) організовує та підтримує взаємодію з органами військового управління Збройних Сил України, органами управління інших складових сил безпеки та сил оборони, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони;

15) розробляє проекти Доктрини територіальної оборони, Типового положення про штаб зони (району) територіальної оборони, Положення про добровольчі формування територіальних громад;

16) бере участь у розробці проектів законів України, інших нормативно-правових актів з питань територіальної оборони та підготовки громадян України до національного спротиву;

17) визначає напрями підготовки, затверджує відповідні програми підготовки добровольчих формувань територіальних громад та організовує їх реалізацію.

3. Регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України:

1) організовує територіальну оборону у військово-сухопутній зоні відповідальності;

2) здійснює оперативне управління військовими частинами Сил територіальної оборони Збройних Сил України у військово-сухопутній зоні відповідальності;

3) забезпечує реалізацію керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України повноважень щодо організації та керівництва територіальною обороною у військово-сухопутній зоні відповідальності;

4) організовує створення та забезпечення функціонування системи управління територіальною обороною у військово-сухопутній зоні відповідальності, здійснює контроль за її станом;

5) організовує і координує інформаційно-аналітичну діяльність, необхідну для ведення територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;

6) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на підготовку та ведення територіальної оборони, розробляє прогнози її можливого розвитку у військово-сухопутній зоні відповідальності;

7) організовує планування територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;

8) розробляє та доводить до регіональних (територіальних, міжтериторіальних) органів управління сил безпеки та сил оборони, місцевих органів виконавчої влади накази і директиви з питань територіальної оборони, організовує їх виконання і здійснює контроль за їх реалізацією у військово-сухопутній зоні;

9) готує пропозиції щодо переліку військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, які залучаються до посилення охорони та захисту сухопутних ділянок державного кордону України у військово-сухопутній зоні відповідальності;

10) організовує проведення заходів щодо підготовки до розгортання військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, що сплановані до виконання завдань територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;

11) визначає потребу в особовому складі, військовій, спеціальній та іншій техніці, озброєнні, боєприпасах, паливно-мастильних, інших матеріально-технічних, енергетичних, фінансових, інформаційних ресурсах, продовольстві, земельних ділянках, комунікаціях, фондах та майні, необхідних для розгортання військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, що сплановані до виконання завдань територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;

12) організовує проведення навчань (тренувань), оперативно-польових поїздок з територіальної оборони та підготовку громадян України до національного спротиву у військово-сухопутній зоні відповідальності;

13) організовує та підтримує взаємодію з питань територіальної оборони з органами управління сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони та знаходяться в межах відповідної військово-сухопутної зони відповідальності.

4. Командування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України:

1) забезпечує реалізацію Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України своїх повноважень з управління підготовкою і застосуванням сил і засобів руху опору, безпосередньо йому підпорядкованих та переданих в його підпорядкування;

2) організовує та проводить заходи з підготовки, підтримання та ведення руху опору, а також забезпечує контроль за їх виконанням;

3) готує і подає пропозиції щодо концептуальних засад, структури та напрямів розвитку руху опору;

4) бере участь у розробленні проектів законів України, інших нормативно-правових актів, а також доктринальних документів з питань руху опору;

5) готує і подає Командувачу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України розрахунки та пропозиції для прийняття рішень з питань руху опору;

6) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на здійснення заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору, розробляє прогнози її можливого розвитку, забезпечує заходи оперативного реагування на зміну обстановки;

7) організовує створення і забезпечує функціонування системи управління силами і засобами руху опору, здійснює контроль за її станом;

8) розробляє, погоджує та подає на підпис проекти наказів і директив Головнокомандувача Збройних Сил України з питань руху опору, наказів і розпоряджень Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України з питань руху опору, організовує їх виконання і здійснює контроль за їх реалізацією органами військового управління (органами управління) сил безпеки і сил оборони, сили і засоби яких залучаються до організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору, а в особливий період також до визначених органів державної влади, центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів;

9) організовує та здійснює контроль за залученням осіб, які виявили бажання стати учасниками руху опору;

10) визначає потребу в ресурсах, необхідних для організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору;

11) створює і використовує інформаційні, інформаційно-комунікаційні системи, бази даних, оперативні обліки для забезпечення спеціально-бойової діяльності;

12) готує і подає Головнокомандувачу Збройних Сил України пропозиції щодо залучення сил і засобів сил безпеки та сил оборони до організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору;

13) координує діяльність сил безпеки та сил оборони, сили і засоби яких залучені до заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору;

14) організовує документування управлінської діяльності, тимчасове зберігання архівних документів та своєчасне передавання до Галузевого державного архіву Міністерства оборони України;

15) організовує та здійснює прикриття діяльності сил і засобів руху опору;

16) організовує спеціальні заходи забезпечення безпеки військовослужбовців Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, та їхніх близьких родичів;

17) організовує проведення навчання (тренування), оперативно-польові поїздки з руху опору та проводить заходи з підготовки населення до національного спротиву з питань руху опору, а також забезпечує контроль за їх виконанням;

18) виготовляє, замовляє виготовлення та використовує засоби прикриття;

19) створює, реорганізовує та ліквідовує структури прикриття, використовує та відчужує кошти та майно, набуті в результаті діяльності таких структур;

20) у межах, визначених законодавством України, актами Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Міністерства оборони України, Головнокомандувача Збройних Сил України, здійснює контроль за підготовкою та станом готовності сил і засобів сил безпеки та сил оборони, запланованих до передачі в підпорядкування Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України для організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору;

21) здійснює взаємодію з питань організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору між відповідними структурними підрозділами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, державних адміністрацій (військових та/або військово-цивільних адміністрацій у разі їх утворення), органів місцевого самоврядування, органів військового управління Збройних Сил України, органів управління інших сил оборони і сил безпеки;

22) у порядку, визначеному законодавством, організовує контрольоване (під оперативним контролем) пересування осіб та/або контрольоване (під оперативним контролем) переміщення предметів через державний кордон України, лінію розмежування сторін збройного конфлікту;

23) отримує інформацію від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій будь-якої форми власності, у тому числі шляхом безпосереднього доступу до їх інформаційних, довідкових систем, обліків, реєстрів, банків або баз даних тощо;

24) обробляє інформацію з відкритих джерел, інформаційних систем, обліків, реєстрів, баз даних;

25) матеріально і морально заохочує осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, та тих, які надають Силам спеціальних операцій Збройних Сил України допомогу у виконанні покладених на них завдань, представляє їх у встановленому порядку до державних нагород.

*{Частина четверта статті 15 в редакції Законів № 2024-IX від 27.01.2022, № 4826-IX від 25.03.2026}*

5. Інші органи військового управління Збройних Сил України:

1) беруть участь у вивченні, аналізі та оцінці обстановки, яка впливає на здійснення заходів національного спротиву;

2) беруть участь у плануванні територіальної оборони, створенні системи управління територіальною обороною;

3) у межах компетенції організовують і здійснюють заходи підтримки та забезпечення територіальної оборони;

4) організовують підготовку підпорядкованих сил і засобів, які сплановані до участі у територіальній обороні, та здійснюють управління ними під час виконання завдань територіальної оборони;

5) беруть участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони, забезпечують участь у них підпорядкованих сил і засобів;

6) забезпечують використання навчальної матеріально-технічної бази військових частин, центрів підготовки, полігонів для підготовки військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та громадян України до національного спротиву.

**Стаття 16.** Повноваження штабів зон (районів) територіальної оборони, керівників зон (районів) територіальної оборони

1. Штаб зони (району) територіальної оборони:

1) здійснює збір, аналіз та оцінку обстановки, яка впливає на підготовку та виконання завдань територіальної оборони;

2) організовує та здійснює планування територіальної оборони в межах території відповідної зони (району) територіальної оборони;

3) організовує територіальну оборону в межах території відповідної зони (району) територіальної оборони;

4) забезпечує реалізацію повноважень керівників зон (районів) територіальної оборони щодо управління територіальною обороною у відповідній зоні (районі) територіальної оборони;

5) бере участь у створенні системи управління територіальною обороною в межах території відповідної зони (району) територіальної оборони;

6) відпрацьовує на підставі рішень керівника зони (району) територіальної оборони та доводить до виконавців розпорядження керівника зони (району) територіальної оборони з питань територіальної оборони, організовує та контролює їх виконання;

7) готує необхідні розрахунки та пропозиції, аналітичні матеріали для прийняття керівником зони (району) територіальної оборони рішень з питань територіальної оборони;

8) організовує та підтримує взаємодію між штабами зон (районів) територіальної оборони та військовими частинами (органами, загонами, підрозділами) під час підготовки та виконання завдань територіальної оборони;

9) здійснює в межах, визначених законодавством України, контроль за готовністю сил і засобів, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони;

10) бере участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони та підготовці громадян України до національного спротиву в межах території відповідної зони (району) територіальної оборони.

2. Керівник зони (району) територіальної оборони:

1) несе персональну відповідальність за стан готовності зони (району) територіальної оборони до виконання завдань територіальної оборони;

2) організовує та здійснює керівництво територіальною обороною в межах території відповідної зони (району) територіальної оборони;

3) організовує створення та функціонування системи управління територіальною обороною в зоні (районі) територіальної оборони та здійснює контроль за її станом;

4) організовує виконання у зоні (районі) територіальної оборони завдань щодо підготовки і ведення територіальної оборони, реалізацію наказів і директив з питань територіальної оборони;

5) забезпечує взаємодію з питань територіальної оборони з органами місцевого самоврядування у відповідній зоні (районі) територіальної оборони;

6) організовує підготовку та проводить навчання (тренування), оперативно-польові поїздки з територіальної оборони в зоні (районі) територіальної оборони;

7) бере участь в організації підготовки громадян України до національного спротиву в межах зони (району) територіальної оборони;

8) здійснює контроль за готовністю сил і засобів, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони у відповідній зоні (районі) територіальної оборони.

**Стаття 17.** Повноваження інших сил безпеки та сил оборони

1. Національна поліція України, Національна гвардія України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна спеціальна служба транспорту, Управління державної охорони України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту:

1) беруть участь у проведенні аналізу та оцінки обстановки, яка впливає на виконання завдань територіальної оборони та руху опору;

2) беруть участь у плануванні територіальної оборони;

3) беруть участь у створенні системи управління територіальною обороною;

4) здійснюють підготовку підпорядкованих сил і засобів, що залучаються до територіальної оборони, та управління ними під час виконання завдань територіальної оборони;

5) підтримують взаємодію під час підготовки та виконання завдань територіальної оборони;

6) беруть участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони, забезпечують участь у них підпорядкованих органів та підрозділів.

2. Національна поліція України та Служба безпеки України крім завдань, визначених частиною першою цієї статті, проводять у визначеному законодавством України порядку обов'язкову спеціальну перевірку кандидатів на посаду командира добровольчого формування територіальної громади.

## Розділ V
## ПІДГОТОВКА, РОЗГОРТАННЯ ТА ВЕДЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**Стаття 18.** Підготовка територіальної оборони

1. Підготовка територіальної оборони є складовою підготовки держави до оборони та організовується Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

2. Заходи щодо підготовки територіальної оборони не здійснюються на тимчасово окупованих територіях України та в межах районів ведення воєнних (бойових) дій.

3. Основи підготовки та виконання завдань територіальної оборони, порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони, визначаються в Доктрині територіальної оборони, яка затверджується Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України.

4. Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони визначається Кабінетом Міністрів України.

**Стаття 19.** Розгортання територіальної оборони

1. Розгортання територіальної оборони на всій території України або в окремих її місцевостях здійснюється з урахуванням розвитку суспільно-політичної обстановки у військово-сухопутних зонах та зонах (районах) територіальної оборони або воєнно-політичної обстановки навколо України для своєчасного реагування та вжиття необхідних заходів щодо захисту незалежності і територіальної цілісності України та усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері.

Підставою для розгортання територіальної оборони є введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях.

2. Рішення про введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях приймається Радою національної безпеки і оборони України за поданням Головнокомандувача Збройних Сил України, у якому зазначаються:

1) обґрунтування необхідності введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях;

2) межі території, на якій вводиться Зведений план територіальної оборони України або плани територіальної оборони в окремих її місцевостях, час введення і строк, на який вони вводяться;

3) завдання органів управління територіальною обороною, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо запровадження і здійснення заходів, передбачених Зведеним планом територіальної оборони України або планами територіальної оборони в окремих її місцевостях;

4) обмеження щодо введення в дію окремих складових Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони України за умов відсутності правового режиму воєнного стану;

5) інші питання, що випливають із цього Закону.

3. Рішення Ради національної безпеки і оборони України про введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях, яке введене в дію указом Президента України, підлягає негайному оголошенню через медіа або оприлюдненню іншим способом.

**Стаття 20.** Виконання завдань територіальної оборони

1. Виконання завдань територіальної оборони здійснюється на всій території України включно з районами ведення воєнних (бойових) дій.

Рішення про виконання завдань територіальної оборони в районах ведення воєнних (бойових) дій приймається Головнокомандувачем Збройних Сил України.

2. З метою нарощування сил і засобів для стабілізації обстановки, а також у випадку визначення відповідної зони територіальної оборони районом ведення воєнних (бойових) дій військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчі формування територіальних громад за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил

України можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами своєї зони територіальної оборони та в районах ведення воєнних (бойових) дій.

*{Текст статті 20 в редакції Закону № 2237-IX від 03.05.2022}*

**Стаття 21.** Припинення та скасування дії планів територіальної оборони

1. Дія Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях припиняється після закінчення строку, на який їх було введено.

2. До закінчення строку, на який було введено Зведений план територіальної оборони України або плани територіальної оборони в окремих її місцевостях, за умови усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері, стабілізації обстановки Рада національної безпеки і оборони України приймає рішення про скасування дії відповідних планів територіальної оборони.

Дія планів територіальної оборони також скасовується в межах окремих місцевостей у разі розгортання в межах таких місцевостей угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройній агресії проти України.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України про скасування дії Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях вводиться в дію указом Президента України, який підлягає негайному оголошенню через медіа або оприлюдненню іншим способом.

3. У випадку, передбаченому абзацом другим частини другої цієї статті, сили і засоби, у тому числі добровольчі формування територіальних громад, які залучалися до виконання завдань територіальної оборони на відповідній місцевості, відповідно до рішення Головнокомандувача Збройних Сил України можуть передаватися в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил.

*{Абзац перший частини третьої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2237-IX від 03.05.2022}*

Силам і засобам, які передані в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, визначаються бойові (спеціальні, оперативно-службові) завдання відповідно до їх призначення, структури та спроможностей.

Сили і засоби складових сил безпеки та сил оборони, які не передані в підпорядкування командувачу (командиру) угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, залучаються до виконання завдань за призначенням в інтересах цих угруповань за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

4. У ході відсічі збройній агресії проти України військові частини та окремі військовослужбовці Сил територіальної оборони Збройних Сил України, добровольчі формування територіальних громад та окремі члени добровольчих формувань територіальних громад можуть залучатися до виконання окремих завдань руху опору на

тимчасово окупованих територіях у порядку та на умовах, визначених законодавством України.

**Стаття 22.** Порядок зберігання і застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів під час виконання завдань територіальної оборони

1. Стрілецька зброя, інші види озброєння добровольчих формувань територіальних громад та боєприпаси до них зберігаються відповідно до вимог законів України "Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України", "Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України" у військових частинах Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

*{Частина перша статті 22 в редакції Закону № 2024-IX від 27.01.2022}*

2. Застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів Збройними Силами України, іншими складовими сил безпеки та сил оборони під час виконання завдань територіальної оборони здійснюється відповідно до законодавства України.

3. Члени добровольчих формувань територіальних громад мають право застосовувати під час виконання завдань територіальної оборони особисту мисливську зброю, стрілецьку зброю, інші види озброєння та боєприпаси до них у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

*{Частина третя статті 22 в редакції Закону № 2024-IX від 27.01.2022}*

## Розділ VI
## ФІНАНСУВАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

**Стаття 23.** Фінансування та матеріально-технічне забезпечення національного спротиву

1. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення національного спротиву здійснюються за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших не заборонених законодавством України джерел.

2. Видатки на здійснення та забезпечення заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору належать до таємних видатків Державного бюджету України, які виділяються Міністерству оборони України окремим напрямом на утримання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

*{Частина друга статті 23 в редакції Закону № 2024-IX від 27.01.2022}*

3. Забезпечення добровольчих формувань територіальних громад індивідуальною штатною зброєю та боєприпасами до неї здійснюється в загальній системі забезпечення Збройних Сил України.

Забезпечення добровольчих формувань Сил територіальної оборони Збройних Сил України іншими видами озброєння і боєприпасами до них здійснюється за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України.

*{Частину третю статті 23 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

4. Закупівлі товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб руху опору становлять державну таємницю і здійснюються за процедурами, встановленими законом для оборонних закупівель.

*{Статтю 23 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

5. Майно для забезпечення руху опору є військовим майном, призначеним для виконання завдань руху опору.

Правовий режим військового майна, призначеного для виконання завдань руху опору, визначається Законом України "Про правовий режим майна у Збройних Силах України" з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Військові частини Сил спеціальних операцій Збройних Сил України можуть передавати особам, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, у користування майно для забезпечення руху опору в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

*{Статтю 23 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

6. Виготовлення засобів прикриття, використання коштів, майна та засобів, пов’язаних з прикриттям діяльності підрозділів, залучених до виконання завдань руху опору, здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

*{Статтю 23 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

## Розділ VII
## СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ

**Стаття 24.** Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів добровольчих формувань територіальних громад, які беруть участь у національному спротиві

1. Соціальний і правовий захист військовослужбовців, які беруть участь у заходах підготовки та виконанні завдань територіальної оборони, здійснюється згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей". На військовослужбовців, які беруть участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв’язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, поширюються гарантії соціального захисту, передбачені Законом України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

2. На членів добровольчих формувань територіальних громад під час їх участі у заходах підготовки добровольчих формувань територіальних громад, а також виконання ними завдань територіальної оборони поширюються гарантії соціального і правового захисту, передбачені Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей". На членів добровольчих формувань територіальних громад, які беруть участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв’язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, поширюються гарантії соціального захисту, передбачені Законом України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

*{Стаття 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022; в редакції Закону № 2170-IX від 01.04.2022}*

**Стаття 25.** Гарантії соціального і правового захисту осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору

1. Особам, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, гарантуються нерозголошення факту їх участі в русі опору, а також соціальний і правовий захист з боку держави у порядку та на умовах, визначених законодавством України.

2. З метою забезпечення безпеки і захисту осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору, а також їх близьких родичів Командуванням Сил спеціальних операцій Збройних Сил України можуть здійснюватися спеціальні заходи безпеки.

3. Залучені до конфіденційного співробітництва особи, які брали участь у виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованій території України, у районі проведення антитерористичної операції, районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії, або на інших територіях, де в період виконання цих завдань велися воєнні (бойові) дії, мають право на отримання статусу ветерана війни відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку, що унеможливлює розкриття факту залучення таких осіб до конфіденційного співробітництва.

4. У разі смерті (загибелі), встановлення інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності, що настали у зв'язку з виконанням завдань руху опору, особи, які на добровільній та конфіденційній основі залучені до виконання завдань руху опору, або члени їх сімей мають право на призначення та виплату одноразової грошової допомоги, медичне забезпечення в розмірах і порядку, визначених для співробітників кадрового складу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

5. У разі затримання, арешту або засудження незаконними органами чи формуваннями, утвореними на тимчасово окупованих територіях України, або органами чи формуваннями країни, яка здійснює збройну агресію проти України, осіб, які на добровільній та конфіденційній основі залучені до виконання завдань руху опору, у зв'язку з виконанням ними завдань руху опору держава вживає всіх можливих заходів для їх звільнення. Збитки, завдані таким особам у зв'язку з виконанням ними завдань руху опору, відшкодовуються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6. Залучені до конфіденційного співробітництва іноземці та особи без громадянства за клопотанням Міністра оборони України можуть бути прийняті до громадянства України за спрощеною процедурою або отримати статус біженця в Україні чи притулок в Україні. З дня прийняття до громадянства України або надання статусу біженця в Україні чи притулку в Україні на таких осіб поширюється дія положень частин другої - четвертої цієї статті.

## Розділ VIII
## ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

**Стаття 26.** Відповідальність за порушення законодавства України з питань національного спротиву

1. Керівники та інші посадові особи центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, органів військового управління, військових частин, підприємств, установ, організацій незалежно від їх підпорядкування та форми власності несуть кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та матеріальну відповідальність за невиконання або неналежне виконання вимог цього Закону відповідно до закону.

2. Особи, визнані винними у порушенні законодавства України з питань національного спротиву, несуть відповідальність відповідно до закону.

*{Частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

## Розділ IX
## ПРИКІНЦЕВІ І ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 січня 2022 року.

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кодексі законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375):

а) статтю 46 доповнити частиною другою такого змісту:

"Відсторонення від роботи керівників підприємств, установ та організацій військовим командуванням допускається у випадках, визначених Законом України "Про правовий режим воєнного стану";

б) частину третю статті 119 після слів "під час мобілізації, на особливий період" доповнити словами "військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період";

2) пункт 1 статті 3 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 15, ст. 190 із наступними змінами) доповнити підпунктом 4 такого змісту:

"4) членів добровольчих формувань територіальних громад під час їх участі у заходах підготовки добровольчих формувань територіальних громад, а також виконання ними завдань територіальної оборони України";

3) частину першу статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425 із наступними змінами) доповнити пунктом 24 такого змісту:

"24) залучені до конфіденційного співробітництва особи, які брали участь у виконанні завдань руху опору на тимчасово окупованій території України, у районі проведення антитерористичної операції, районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії, або на інших територіях, де в період виконання цих завдань велися воєнні (бойові) дії";

4) у Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

а) у частині першій статті 36:

пункт 3 після слів "мобілізаційною підготовкою та цивільним захистом" доповнити словами "підготовкою і виконанням завдань територіальної оборони";

пункт 8 викласти у такій редакції:

"8) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву";

доповнити пунктом 9 такого змісту:

"9) підготовка і подання відповідним районним/обласним радам пропозицій до цільових місцевих програм підготовки територіальної оборони та підготовки населення України до участі в русі національного спротиву та участь в організації їх виконання";

б) у частині першій статті 43:

пункт 16 після слів "культурного розвитку" доповнити словами "підготовки територіальної оборони та населення України до участі в русі національного спротиву";

доповнити пунктами 39 і 40 такого змісту:

"39) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

40) забезпечення проведення заходів щодо популяризації служби у військовому резерві";

в) пункт 1 частини першої статті 44 викласти у такій редакції:

"1) підготовка і внесення на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, цільових місцевих програм підготовки територіальної оборони та підготовки населення до участі в русі національного спротиву, цільових програм з інших питань, а в місцях компактного проживання національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку, проектів рішень, інших матеріалів з питань, передбачених цією статтею; забезпечення виконання рішень ради";

г) у тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

5) у Законі України "Про місцеві державні адміністрації" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190 із наступними змінами):

а) у статті 27:

пункт 1 після слів "забезпечує виконання законодавства про" доповнити словами "територіальну оборону";

пункт 2 після слів "здійснює заходи, пов’язані з" доповнити словами "територіальною обороною";

пункт 3 доповнити словами "та громадян України, які проходять військову службу у військовому резерві (резервістів)";

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) бере участь в організації та забезпеченні заходів підготовки населення України до участі в русі національного спротиву та підготовці молоді до військової служби, сприяє проведенню призову громадян на строкову військову та альтернативну (невійськову) службу на відповідній території";

б) у тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

6) текст статті 3 Закону України "Про Збройні Сили України" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 48, ст. 410; 2004 р., № 33-34, ст. 405; 2009 р., № 19, ст. 258; 2016 р., № 31, ст. 546) викласти у такій редакції:

"Збройні Сили України мають таку загальну структуру:

Генеральний штаб Збройних Сил України;

Командування об’єднаних сил Збройних Сил України;

види Збройних Сил України - Сухопутні війська, Повітряні Сили, Військово-Морські Сили;

окремі роди сил Збройних Сил України - Сили спеціальних операцій, Сили територіальної оборони, Сили логістики, Сили підтримки, Медичні сили;

окремі роди військ Збройних Сил України - Десантно-штурмові війська, Війська зв’язку та кібербезпеки;

органи військового управління, з’єднання, військові частини, вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, установи та організації, що не належать до видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України.

Організаційно Збройні Сили України складаються з органів військового управління, з’єднань, військових частин, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, установ та організацій";

7) у Законі України "Про оборону України" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 49, ст. 420 із наступними змінами):

а) у статті 1:

абзац шістнадцятий викласти у такій редакції:

"військове командування - Головнокомандувач Збройних Сил України, Командувач об’єднаних сил Збройних Сил України, командувачі видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з’єднань, військових частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань";

доповнити абзацами двадцять четвертим - двадцять шостим такого змісту:

"бойові дії - форма застосування з'єднань, військових частин, підрозділів (інших сил і засобів) Збройних Сил України, інших складових сил оборони для вирішення бойових (спеціальних) завдань в операціях або самостійно під час відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту, виконання інших завдань із застосуванням будь-яких видів зброї (озброєння);

воєнні дії - організоване застосування сил оборони та сил безпеки для виконання завдань з оборони України;

район воєнних (бойових) дій - визначена рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України частина сухопутної території України, повітряного або/та водного простору, на якій впродовж певного часу ведуться або/та можуть вестися воєнні (бойові) дії";

б) частину третю статті 2 викласти в такій редакції:

"Для організації оборони держави Президент України за поданням Кабінету Міністрів України затверджує структуру плану оборони України, план оборони України та військово-адміністративний поділ території України на військово-сухопутні, військово-морські та військово-повітряні зони (райони), який є обов'язковим до врахування під час визначення меж зон (ділянок) відповідальності регіональних (територіальних, міжрегіональних, міжтериторіальних) органів управління інших військових формувань, утворених відповідно до законів України та відповідних правоохоронних (спеціальних) органів. Порядок розроблення плану оборони України визначається Кабінетом Міністрів України";

в) абзац дев'ятий статті 9 після слів "з мобілізаційної підготовки та мобілізації" доповнити словами "територіальної оборони";

г) абзац восьмий частини третьої статті 12 після слів "територіальної оборони" доповнити словами "та руху опору";

ґ) текст статті 18 викласти у такій редакції:

"Територіальна оборона України організовується та здійснюється відповідно до Закону України "Про основи національного спротиву" з урахуванням особливостей, визначених законодавством про оборону, мобілізацію та правовий режим воєнного стану";

д) у тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

8) частину третю статті 6 Закону України "Про політичні партії в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 23, ст. 118 із наступними змінами) доповнити пунктом 11 такого змісту:

"11) громадяни України, які зараховані до добровольчих формувань територіальних громад";

9) у Законі України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324 із наступними змінами):

а) у тексті статті $26^2$ слова "першої черги" виключити;

б) у статті 29:

частину третю викласти у такій редакції:

"3. Військовозобов’язані (крім резервістів) можуть бути призвані районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки один раз на три роки на навчальні збори строком до трьох місяців";

частину шосту виключити;

в) у статті 39[1]:

частину десяту після слів "передбаченими частиною третьою" замінити словами "передбаченими частинами третьою та п’ятою";

у частині дванадцятій слова "виплачується грошове забезпечення в розмірі мінімальної заробітної плати" замінити словами "додатково до належного грошового забезпечення військовослужбовця виплачується мінімальна заробітна плата";

10) частину другу статті 2 Закону України "Про адміністративні послуги" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 32, ст. 409 із наступними змінами) доповнити пунктом 18 такого змісту:

"18) сертифікації інструкторів, які залучаються до підготовки військових частин (підрозділів) територіальної оборони Сил територіальної оборони Збройних Сил України та підготовки населення України до участі в русі національного спротиву";

11) у Законі України "Про Національну гвардію України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 17, ст. 594; 2016 р., № 3, ст. 35; із змінами, внесеними Законом України від 30 березня 2021 року № 1357-IX):

а) пункти 8 і 10 частини першої статті 2 викласти в такій редакції:

"8) охорона центральних баз матеріально-технічного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України, охорона і оборона військових об’єктів, баз (закладів, установ) Національної гвардії України";

"10) участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника), припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов’язаних із припиненням терористичної діяльності";

б) статтю 6[1] викласти в такій редакції:

"**Стаття 6[1]**. Повноваження Міністра оборони України та Головнокомандувача Збройних Сил України щодо Національної гвардії України

1. Міністр оборони України:

1) спільно з Міністром внутрішніх справ України визначає порядок забезпечення органів військового управління, з’єднань і військових частин Національної гвардії України, які в особливий період підпорядковуються органам військового управління Збройних Сил України;

2) затверджує єдині вимоги щодо якісних характеристик військового озброєння і військової техніки та розрахункову кількість основних видів номенклатури озброєння і військової (спеціальної) техніки, необхідних для оснащення Збройних Сил України та Національної гвардії України, згідно з визначеними потребами та пріоритетами;

3) організовує розроблення єдиних для Збройних Сил України та Національної гвардії України технічних регламентів у сфері військового озброєння і військової техніки;

4) організовує у межах компетенції комплектування Національної гвардії України військовослужбовцями, які проходять строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб офіцерського складу;

5) організовує участь у забезпеченні мобілізації та демобілізації в Національній гвардії України;

6) погоджує тактико-технічні (технічні) завдання на виконання дослідно-конструкторських робіт з розроблення нових зразків озброєння, військової (спеціальної) техніки та військової зброї, їх складових частин, а також модернізації зазначених зразків для потреб Національної гвардії України;

7) здійснює інші повноваження у сфері оборони держави, передбачені законом.

2. Головнокомандувач Збройних Сил України:

1) узгоджує програми розвитку Національної гвардії України в частині, що стосується оборони держави, а також плани підготовки її органів військового управління, з'єднань і військових частин, призначених для підпорядкування органам військового управління Збройних Сил України в особливий період та виконання завдань територіальної оборони;

2) організовує участь у забезпеченні мобілізації та демобілізації в Національній гвардії України;

3) організовує методологічне, методичне та наукове забезпечення мобілізаційної підготовки Національної гвардії України.

3. З настанням особливого періоду Національна гвардія України для виконання завдань з оборони держави приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням і підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України, крім військових частин (підрозділів), які здійснюють конвоювання та охорону дипломатичних представництв";

в) у тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

12) у Законі України "Про правовий режим воєнного стану" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 28, ст. 250 із наступними змінами):

а) у статті 3:

у частині першій:

абзац другий викласти в такій редакції:

"Головнокомандувач Збройних Сил України, Командувач об’єднаних сил Збройних Сил України, командувачі видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з’єднань, військових частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань";

абзац третій виключити;

доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Військове командування, в межах повноважень, визначених цим Законом та Указом Президента України про введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях, затвердженим Верховною Радою України, видає обов’язкові до виконання накази і директиви з питань забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, здійснення заходів правового режиму воєнного стану";

б) у статті 8:

у частині першій:

пункт 1 викласти в такій редакції:

"1) встановлювати (посилювати) охорону об’єктів державного значення, об’єктів державного значення національної транспортної системи України та об’єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, і вводити особливий режим їх роботи. Порядок встановлення (посилення) охорони таких об’єктів та їх перелік, що із введенням воєнного стану підлягають охороні, а також порядок особливого режиму їх роботи затверджуються Кабінетом Міністрів України";

пункт 5 після слова "запроваджувати" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 6 після слова "встановлювати" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 7 після слова "перевіряти" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 8 після слова "забороняти" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 10 після слова "встановлювати" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 11 після слова "регулювати" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 12 після слів "правового режиму воєнного стану" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 13 після слова "забороняти" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункт 15 доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

пункти 20 і 21 викласти у такій редакції:

"20) запроваджувати у разі необхідності у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, нормоване забезпечення населення основними продовольчими і непродовольчими товарами;

21) видавати накази (розпорядження) про відсторонення від роботи керівників підприємств, установ та організацій без збереження заробітної плати за неналежне виконання ними обов'язків, визначених цим Законом, та накази (розпорядження) про призначення виконувачів обов'язків керівників зазначених підприємств, установ і організацій на час дії правового режиму воєнного стану";

пункт 24 після слова "здійснювати" доповнити словами "у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України";

частину третю виключити;

в) доповнити статтями $12^1$ і $12^2$ такого змісту:

"**Стаття $12^1$**. Діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану

1. Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях:

1) працює відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану;

2) розробляє та вводить в дію План запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України з урахуванням загроз та особливостей конкретної ситуації, яка склалася;

3) організовує та здійснює керівництво центральними та іншими органами виконавчої влади в умовах воєнного стану.

**Стаття $12^2$**. Діяльність судів, органів та установ системи правосуддя в умовах воєнного стану

1. В умовах правового режиму воєнного стану суди, органи та установи системи правосуддя діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України.

2. Повноваження судів, органів та установ системи правосуддя, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені";

г) у статті 15:

частину другу доповнити пунктом 43 такого змісту:

"43) прийняття рішень про заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі";

частину третю доповнити пунктом 11 такого змісту:

"11) прийняття рішень про заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі";

ґ) у тексті Закону:

слова "начальник Генерального штабу - Головнокомандувач Збройних Сил України" в усіх відмінках замінити словами "Головнокомандувач Збройних Сил України" у відповідному відмінку;

слова "громадський порядок", "громадський порядок та безпека", "громадський порядок і безпека" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

13) у Законі України "Про Національну поліцію" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 40-41, ст. 379 із наступними змінами):

а) у частині першій статті 23:

пункт 24 викласти у такій редакції:

"24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості";

доповнити пунктами 34 і 35 такого змісту:

"34) здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

35) сприяє Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та разом із відповідними правоохоронними органами ліквідовує такі канали";

б) статтю 24 доповнити частинами другою та третьою такого змісту:

"2. У разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальної цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості.

3. У ході забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості, виконання завдань територіальної оборони органи та підрозділи, що входять до системи поліції та дислокуються в межах Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, області, міста Києва, підпорядковуються відповідному начальнику Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, області, місті Києві";

в) у тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінити словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку;

14) у Законі України "Про національну безпеку України" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 31, ст. 241 із наступними змінами):

а) абзац перший частини другої статті 12 після слів "Служба безпеки України" доповнити словами "Антитерористичний центр при Службі безпеки України, Служба судової охорони";

б) доповнити статтею $21^1$ такого змісту:

"**Стаття $21^1$**. Служба судової охорони

1. Служба судової охорони - державний орган у системі правосуддя для забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, органах та установах системи правосуддя.

2. Статус і повноваження Служби судової охорони визначаються Законом України "Про судоустрій і статус суддів".

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення у відповідність із цим Законом нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

$3^1$. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк розробити механізм інвентаризації майна громадських організацій колишнього СРСР, яке використовувалося у процесі військово-патріотичного виховання та підготовки молоді до військової служби, що після припинення існування СРСР перебувало на території України та відповідно до законодавства України перейшло у власність України, з метою його подальшої передачі для використання для виконання завдань з підготовки і ведення національного спротиву.

*{Розділ IX доповнено пунктом $3^1$ згідно із Законом № 2024-IX від 27.01.2022}*

4. Кабінету Міністрів України у 2022 році поінформувати Верховну Раду України про стан виконання цього Закону.

**Президент України** **В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ**

**м. Київ**
**16 липня 2021 року**
**№ 1702-IX**

# Публікації документа

- **Голос України** від 31.07.2021 — № 143
- **Офіційний вісник України** від 13.08.2021 — 2021 р., № 62, стор. 201, стаття 3894, код акта 106403/2021
- **Урядовий кур'єр** від 02.09.2021 — № 168
- **Відомості Верховної Ради України** від 08.10.2021 — 2021 р., № 41, стор. 2, стаття 339